

Fèlix José Gassiot, un compromís amb la vida

Text > ADRIANA BÀRCIA, escriptora i filòloga

El 27 de setembre de 2019 va morir aquest gironí «enamorat del cooperativisme». Regidor de l'Ajuntament de Girona (1983-1987), Fèlix José Gassiot (o Gassiot, com era conegut per alguns) va deixar empremta tant en la vida pública com en la privada. Activista compromès, va fer de la seva experiència una militància. Propugnava la llibertat, la participació, la justícia social, l'educació, la solidaritat i, sobretot, la dignitat, que mai s'ha de perdre tot i les circumstàncies.

«Vaig néixer el 6 de març del 28, això vol dir que la Guerra Civil, a tots els de la meua generació, en certa manera, ens va destruir, especialment els de condició humil. De sobte, t'adones que en la teua existència manca un tros, com si algú tallés una cinta i la tornés a afegir, i hi quedés un espai en blanc. Sembla que començo gemegant; solament es tracta de constatar un fet». Així comencen unes memòries que mai es van publicar, malgrat la voluntat i la feina ingent de conservar documents i esborranys. En aquestes primeres línies, s'excusava per la vanitat que suposava escriure sobre una vida d'algú que no és important i que, per tant, no interessa. Amb tot, des de l'assossec propi d'una certa edat, remarcava: «No vull renunciar a la meua memòria, als meus records, que em permeten continuar vivint».

Va néixer a Girona el mateix dia que Gabriel García Márquez, constatava amb sorna en una entrevista a *Los Sitios*

>> Fèlix José Gassiot en l'entrevista per a *Los Sitios* del 1983.

Font: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. DIARI DE GIRONA (PABLITO).

Va néixer a Girona el mateix dia que Gabriel García Márquez, constatava amb sorna en una entrevista a *Los Sitios* del 3 de juny de 1983. En explicar una infantesa marcada per temps convulsos (el final de la dictadura de Primo de Rivera, la Segona República i l'esclat de la guerra), el to agredolç l'escudava de l'autocompassió. Fugint de la depressió econòmica, la família va emigrar a França gràcies al suport de parents i amics. Elogiava la fraternitat arran de la penúria sobrevinguda en travessar la frontera i instal·lar-se prop

d'un abocador de runa a Perpinyà. Va assistir a l'escola regularment del 1931 al 1935, i aquest darrer any va tornar, concretament a Barcelona, perquè el Govern francès obligava els treballadors immigrants a nacionalitzar-se, cosa a la qual el seu pare es va negar. La precarietat (de feina i d'habitatge), les malalties familiars i els trasllats continus van estroncar una educació *comme il faut*. El bagatge francès va contrarestar els seus coneixements de castellà i català. El pare, que era sastre, es va allistar, i aleshores va començar

la història de la Història: la supervivència lluny de la trinxera. Ell mateix se sorprenia dels jocs de la memòria: no recordava què havia menjat el dia abans, però sí que recordava les sirenes dels bombardejos, el pa negre, l'espera per un tassó de llet en pols, els sacs de fruita punxats per arrebregar alguna poma. En aquest context, afirmava que la gana vencia la moral.

Amb catorze anys va plegar de l'escola perquè s'imposava un punt final i la necessitat de treballar: va fer d'aprenent de tapisser, de peó de fàbrica d'esclops, va treballar en les arts gràfiques, etc. Unes feines dures, però al capdavall, feines. Després de la jornada, anava a classe per reforçar una ensenyança, diguem-ne, anèmica. En aquest sentit, la seva passió per la lectura es va convertir en un aliat fonamental.

Inici de l'activisme compromès

El 1945 i el 1946 es va estar a Sils, on el seu oncle treballava a la que ara coneixem com a Renfe. Malgrat una formació irregular, va superar les oposicions de la companyia ferroviària i hi va anar ascendint, fet que el va menar a Barcelona, per bé que més tard va tornar a Girona, on fins a l'any 1970 va exercir de sotscap de personal en l'àrea social. Els coneixements i les responsabilitats que li va proporcionar aquest cicle laboral, els va complementar formant-se en comptabilitat, la qual cosa li va procurar una doble jornada i el salt al sector bancari (primer a la Banca Carrera i, més tard, al Banc de Girona). La raó del canvi: cobrir una família prou extensa (set fills). Això a banda, abans d'arribar a aquest punt, cal tenir en compte el servei militar, el casament amb Francesca Casadevall, la lluita sindical, l'organització d'una cooperativa d'habitatges dins d'una empresa...

Però recapitem. En aquell projecte de memòries, Gassiot recordava quan, de ben petit, el seu pare el va dur a un míting envoltat de gendarmes. Imaginem la impressió d'un nen a qui el pare mira de tranquil·litzar: no passa res, hi hem de ser. Aquell episodi va ser el germe d'una presa de consciència, que mirava de baix a dalt en sentit horitzontal, a fi d'assolir una societat justa, participativa i solidària. Partir del carrer per fer valdre drets, deures i llibertats. Moure's. I és que, encetada

>> Jurament del càrrec de regidor de Transports i Circulació en la presa de possessió de Joaquim Nadal. (Font: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. NARCÍS SANS PRATS.)

la democràcia, s'havia de plantar cara al capitalisme voraç.

La capacitat de rebel·lar-se civilment

En biografies afins trobem mots comuns: *clandestinitat*, *repressió*, *lluita*. Maneres de ser i de fer diferents per combatre uns anys grisos (postguerra i consegüent dictadura). La de Gassiot no n'és una excepció. La seva consciència social vinculada al món obrer es va anar afermant. A Barcelona, va contactar amb la JOC i va participar en accions sindicals. Als anys seixanta i setanta, ja reinstal·lat a Girona, va adscriure's a l'HOAC. Sensible a qüestions que afectaven la ciutadania (des dels debats preconstitucionals fins a les associacions de veïns), va fer-se sentir amb articles a la premsa (*Los Sitios*, *El Punt...*). Per exemple, el 1969 va signar un text a *Presència* com a vocal provincial del Sindicat de Transports i Comunicacions i, el 1979, com a representant de l'USO, va marxar al costat d'altres sindicats en la Jornada Europea contra l'Atur. A finals dels setanta es va incorporar a la línia d'autogestió

de CCOO. Encarant els vuitanta, es va centrar en la branca sindical del sector bancari (reclant de la verticalitat). Les eleccions municipals del 1983 el van col·locar com a regidor de Transports i Circulació dins d'un equip que, segons el mateix alcalde Joaquim Nadal, era «competent i capaç de combinar el pragmatisme de la gestió i l'exigència dels horitzons polítics».

Fèlix José apostava per la participació ciutadana emesa per un «canvi permanent». Creia que la gent no

Apostava per la participació ciutadana emesa per un «canvi permanent»; creia que la gent no havia d'esperar que l'Administració li ho resolgués tot

havia d'esperar que l'Administració li ho resolgués tot, que s'havia d'organitzar per a un bé general assumint, alhora, responsabilitats individuals. A parer seu, «la universitat dels pobres» se sostenia en la participació directa i clau de la qual era la formació. El pas de la teoria a la pràctica no estava exempt

de dificultats. Reconeixia que en tots els grups en què va participar hi havia més d'un estira-i-arroña a l'hora d'emprendre projectes. La seva regidoria no va ser aliena als problemes (manca d'aparcament, circulació de cotxes limitada, taxistes insatsfets,

>> Fèlix José Gassiot amb Francesca Casadevall a la plaça de Catalunya de Girona el 1985.
(Font: ARXIU FAMILIAR)

etc.). Aquest ciclista quotidià (soci del GEiEG) promocionava el transport públic i les dues rodes per reduir l'ús del cotxe, que, alhora, havia de ser racional. La ciutat va estrenar el carril bici als vuitanta; abans, però, calia fer transitable la xarxa viària i generar facilitats per als desplaçaments a peu: carrers i voreres eren una assignatura pendent.

La utopia feta realitat: les Cent Llars

Continuem en els vuitanta. Gassiot es va lliurar a materialitzar una utopia, una cooperativa de locals i habitatges: les Cent Llars. Va afluir en el combat «ferotge» per les llibertats i en la militància per fer realitat aquest «somni». El 1979, arran d'una vaga en la banca, es va generar un moviment que es va organitzar més enllà de la lluita sindical i que va incloure treballadors d'altres sectors. El 24 de gener de 1980, se'n van aprovar els estatuts i se'n va constituir la Junta Rectora, encapçalada per ell mateix. El 18 de setembre de 1983 es va inaugurar el complex gràcies a una tasca «aferrissada» dels implicats. Evitar el lucre i «els taurons» que hi rondaven, gestionar l'obra... no va ser un camí

>> Reunió de la junta de les Cent Llars el 1983.
Font: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI.
EL PUNT (JOAN COMALAT).

de roses, però el compromís persistent va fer el fet. Veí del Barri Vell, per a ell i d'altres assolir un habitatge era una fita i, alhora, un nou cicle per a un barri, Palau, que s'anava perfilant. Girona s'eixamplava. La plaça amb el nom (gens gratuït) de Lluís Companys és un lloc d'homenatge al president republicà. En la publicació del vint-i-cinquè aniversari del complex, Gassiot confessava que li agradaria transmetre la satisfacció, però també les dificultats, del que va suposar dur

a terme la cooperativa perquè: «Una cosa és somiar i una altra és tocar de peus a terra».

Gassiot, de portes endins

«Som el que mengem», diuen, i el que llegim, escoltem, mirem... Què ens diuen els objectes d'algú? El fons material de Fèlix José Gassiot inclouia Balzac, Borges, Calders, Dostoievski, Faulkner, Goncourt, Gorki, Lao Tse, Moravia, Pavese, Pla, Rodoreda, Saint-Exupéry, sant Agustí, Tísner... i força assaigs (polítics, filosòfics, històrics, econòmics...). També Montllor, Llach, Gillespie, Holiday, Callas, Verdi, Puccini i, en un lloc destacat, el *Rèquiem* de Mozart. I més objectes: un tauler d'escacs, una col·lecció de pipes, carpetes i llibretes amb tot ben registrat. I fotografies d'un arbre genealògic del qual procurava no perdre el fil. Aquest feix d'informació ens aportaria algun perfil concret? Potser aproximat. Hi veuríem el nen de formació irregular o un intel·lectual *engagé*? Potser. Hi veuríem un fill, un germà, un marit, un pare, un avi, un besavi... un corredor de fons que, en percebre la meta, s'atura i subscriu Lennon: «La vida és allò que passa mentre estàs ocupat fent altres plans».

Nota: Els mots i les expressions entre cometes (excepte les citacions de les quals s'esmenta l'autor) s'han extret dels documents personals de Fèlix José Gassiot.

